

народної орнаментики М.Селівачов вважає, що рослинне осмислення назв більшості візерунків, навіть найбільш геометризованих та абстрактних, належить до її специфічних рис. Це зауважували й інші. Але щодо орнаментів національних вишивок на одязі, то, хоча вишитий рослинним орнаментом одяг відомий за археологічними даними ще з давньоруської доби, переважати саме в народних вишивках рослинні орнаменти почали тільки з ХІХ ст.

Геометричні орнаменти притаманні всій слов'янській міфології. Вони виникли на основі графічних символів, що мали практичне значення в житті людей. Також в своїх малюнках людина фіксувала й передавала різну інформацію майбутнім поколінням. Велика кількість елементів та сюжетів орнаменту являли собою обереги, що призначені були захищати їх носія від темних сил. Найбільш поширеними мотивами геометричних орнаментів є ромби, трикутники, квадрати, кола, хвилясті лінії, зигзаги, меандри, шеврони та різноманітні їх поєднання, з яких утворюються комбіновані мотиви.

Відповідно програми трудового навчання в учнів передбачено сформувати знання з технології в'язаних гачком та спицями виробів. Матеріали, з якими вони працюють, це різні нити для в'язання, пряжа.

В'язання — вид народного декоративно-прикладного мистецтва, виготовлення в'язаного полотна й окремих виробів вигинанням безперервної, цілісної нитки у петлях, що по-різному переплітаються між собою. Вивчення школярами в'язання гачком як виду декоративно-ужиткового мистецтва на уроках трудового навчання ґрунтується на їх ознайомленні з історією розвитку даного виду мистецтва та типологією в'язаних виробів, видами візерунків (щільні, ажурні, філейні) для в'язання.

Навчання учнів в'язанню спицями як виду декоративно-ужиткового мистецтва спрямоване на формування у них знань про історію розвитку мистецтва в'язання спицями, про традиційні інструменти і матеріали, які використовують для виготовлення в'язаних речей. Учні вивчають основні елементи в'язання спицями, на основі чого у подальшому у них формуються практичні уміння в'язати різноманітні візерунки.

Отже, ефективним засобом прилучення школярів до національної культури є їх робота з різними конструкційними матеріалами у процесі виготовлення різноманітних виробів, пов'язані із видами декоративно-прикладного мистецтва, народними промислами тощо. Дієве прилучення школярів до надбань національної культури сприяє національно-патріотичному вихованню учнівської молоді.

Перелік використаної літератури

1. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. – К.: «Велес», 2005. -528 с.
2. Культура і побут населення України: Навч. Посібник / В.І. Наумко, Л.Ф. Артюр, В.Ф. Горленко та ін. К. : Либідь, 1991. – 232 с.; іл..
3. Кудря О. Науково-методичні аспекти формування національної самосвідомості в учнів у процесі трудового навчання / О. Кудря // Нова педагогічна думка. - 2017. - № 3. - С. 55-58. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2017_3_17
4. Ніколаєва Т.О. Український костюм. Надія на ренесанс / Т.О. Ніколаєва. — К. : Дніпро, 2005. — 320 с.

УДК 62/64(072.3):391(477)

НАВЧАННЯ УЧНІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ШТУЧНИХ КВІТІВ

Донченко Анастасія Олександрівна
Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
м. Полтава

Анотація: В статті розглянуто методичні аспекти навчання учнів технології виготовлення штучних квітів. Проаналізовано асортимент конструкційних матеріалів, з якими учні працюють у навчальному процесі. Зроблено висновки стосовно можливості формування в учнів творчої активності, виховання художнього смаку на уроках трудового навчання.

Ключові слова: навчальний процес, технологія виготовлення штучних квітів, трудове навчання, технології, творча активність.

Традиційним для слов'янських народів з давнини було виготовлення вінків із квітів. Так, в Україні він став одним з елементів народного костюма і весільного вбрання нареченої. Традиційні весільні вінки західних областей України є справжніми витворами мистецтва. Весною дівчата, прикрасивши себе вінками з весняних квітів, водили хороводи.

Поява штучних квітів була цілком закономірною: по-перше, термін життя зрізаних квітів вельми короткий, а по-друге, людина вічно прагне до досконалості, максимально наближаючи свої творіння до дивовижних творів природи. Зараз штучні квіти міцно увійшли до нашого життя і стали одним з головних елементів убрання інтер'єру. З них і понині виготовляють жіночі аксесуари – головні убори, а саме – віночки.

Технології виготовлення штучних квітів та створенню із них українського віночка навчають учнів у школі на уроках трудового навчання. На даний час є літературні джерела, що містять опис та технологічні особливості виготовлення штучних квітів із різних матеріалів (Є. Сухорукова, Л. Чечулинская). У літературі етнографічного спрямування міститься опис розмаїття українських віночків, що були характерні для різних регіонів України (Хв. Вовк, К.Матейко, Т.Ніколаєва, О.Воропай, О.Косміна та ін.)

Метою статті є визначення особливостей навчання учнів технології виготовлення штучних квітів та створенню українського віночка.

У процесі трудового навчання учні, згідно програми трудового навчання, мають можливість опанувати технологію виготовлення штучних квітів [1; 3]. Від початку їх ознайомлюють із тими конструкційними матеріалами, з яких в умовах сьогодення можуть бути виготовлені штучні квіти. Традиційно – це тканина, яку обробляють крохмальним або желатиновим розчином.

На початковому етапі в учнів формують знання про основні прийоми виготовлення штучних квітів, які включають такі чотири головні операції, а саме [2; 4]: 1) вирізування деталей; 2) гофрування листків і пелюсток; 3) зборка квітів; 4) зборка гілки чи букета. Зупинимось на цих операціях детальніше.

Для виготовлення штучних квітів потрібно мати викрійки окремих частин квітки. Контур пелюсток і листків, за викрійкою, обводять на тканині олівцем і вирізають.

Гофрування деталей виконується за допомог бульок і різців. Деякі квіти, як наприклад, жоржина, мак, і ін., гофрують руками, без інструменту.

Жилки на пелюстках і листках передають за допомогою різців. Перед гофруванням оцвітини і круглі підклейки чашечки необхідно проколоти шилом всередині, якщо це зробити пізніше, то гофрування буде зіпсоване.

Дріт використовують в якості стебел і гілок, обвивають тонким папером або ниткою кольору того листка або пелюстки, які будуть приклеєні. Дріт обкручують наступним чином: трішки вище кінця дроту накладають вузьку паперову смужку, повертаючи дріт лівою рукою від себе або до себе, і стрічка спіралью обмотує його; права рука допомагає цьому обертальному руху. При цьому необхідно слідкувати, щоб паперова стрічка була під кутом 45 градусів по відношенню до дроту.

У навчальному процесі учнів навчають технологічній послідовності складання штучних квітів. В першу чергу вони вчаться працювати із шаблонами: обмальовують шаблон на тканинній олівцем. Для прискорення після обмальовування шаблону тканину можна скласти “гармошкою”, сколотити булавкою і вирізують відразу кілька однакових деталей.

Усі деталі викроюють тільки з апретовано тканини, за винятком пелюсток конвалії та деяких деталей інших квітів, про що зазначається в кожному окремому випадку.

Обробка деталей здійснюється тільки гарячим інструментом. Учні вчать працювати зі спеціальними пристосуваннями та обладнанням.

Учні ознайомлюються з деякими нюансами. Наприклад: під час обробки будь-якої деталі квітки не рекомендується притримувати її на подушечці рукою. Краще якщо вона під дією інструмента довільно вигинається. Це надасть їй найбільш природного вигляду.

Учні навчають формувати серцевину квітки. Так, серцевина квітки для виготовлення тичинок з ниток потрібно обвити прожелатининою ниткою 1-2 або більше пальців кількома витками, залежно від густоти тичинок. Кільце цих ниток підхопити і закріпити дротиком або кінцем стебла з одного боку, а другим дротиком – з протилежного. Місця кріплень обмотають ваткою з клеєм, це не дозволить ниткам висипатися з дротиків після розрізування ножицями кілець ниток посередині. Таким чином одержують відразу пучки тичинок для двох квіток.

При виготовленні штучних квітів працюють з різним конструкційними матеріалами. Крім тканини використовують ще й дріт. Для тичинок беруть дротики завтовшки від 0,2 мм, а для стебла, наприклад соняшника, яке має товщину 20 мм, можна використати набагато товщі дроти, скрутивши їх у джут. Дротики можна обмотувати нитками залежно від їх діаметра та призначення. Найкраще користуватися нитками №80, шовковими або капроновими. Для обмотування беруть дротик, не довший 150мм.

Набагато легше обмотувати стебла штучних квітів папером, але такі вироби менш довговічні. Крім того, важко підібрати папір під колір тканини. Для цього найкраще брати гофрований папір.

Тичинки можуть залишатися такими, як є. Учні вчать «вкривати їх пилком». Для цього кінчики тичинок змазати клеєм і вмочити в фарбовану в жовтий колір манну крупу. Як пилком можна використовувати попіл з цигарки, бронзовий чи алюмінієвий порошки.

Якщо квітка має всього кілька тичинок з верхівками кулястої форми, то кожен тичинку (з нитки чи тоненького дротика) треба вмочити в клей, каніфоль, лак і висушити. Потім ще вмочити і знову висушити, і так кілька разів, поки кінчик не буде в формі кульки. Нарешті підсушену кульку вмочити в фарбу потрібного кольору або в “пилком”.

Окрім цього, головки тичинок можна зробити з бісеру чи намиста. Їх закріплюють на верхівці тонкого дротика. Тичинки можна виготовити також з кілець металізованих ниток різного кольору.

У процесі навчальної діяльності учні усвідомлюють, що охайно вирізані і тонко пофарбовані пелюстки і листя не будуть виглядати живими, якщо не надати їм форму. За допомогою інструментів (булів і різців) пелюсткам надається об'єм, красиво гофрується край, наносяться жилки на листках і центральна жилка на квітці. Деякі пелюстки, наприклад маку, гофруються руками, що додає пелюсткам більш м'яку і ненав'язливу форму.

Таким чином, основним завданням у навчанні учнів технології виготовлення штучних квітів є формування у школярів практичних трудових навиків, творчої активності, виховання художнього смаку. У початковому процесі не тільки поєднують різноманітні види практичної роботи по виготовленню квітів, але й прилучають дітей до народного мистецтва, який несе в собі багатвікові уявлення про красу та гармонію, розвивають в них світогляд, спостережливість, формують естетичне сприйняття й творчі здібності.

Перелік використаної літератури

1. Репіленко Людмила. Виготовлення штучних квітів. Варіативна частина програми з "Обслуговуючої праці" 7-9 класи. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005. – 144 с.
2. Сухорукова Е.П., Чечулинская Л.Г. Искусство делать цветы. – М.: Культура и традиции, 1994. – 144 с.: ил.

3. Трудове навчання. Обслуговуючі види праці: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів /Т.С. Мачача, Л.І. Денисенко, О.П. Гнеденко [та ін.] – К.: Педагогічна думка, 2008. – 256 с.:іл.

4. Штучні квіти. – К.: МП «Пам'ятки України». Товариство «Знання» України, 1992. – 24с.

УДК 728.012:7.034.8

ВІДОБРАЖЕННЯ СТИЛЮ РОКОКО В СУЧАСНОМУ ІНТЕР'ЄРІ

Надточій Руслана Юріївна,
Довгуля Артем Олександрович
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
м. Полтава

Анотація. Проаналізовано основні риси інтер'єру стилю рококо. Виокремлені та схарактеризовані засоби побудови композиції приміщення, особливості створення конструкції меблів та елементів декору. Висвітлені можливості використання сучасних будівельних засобів та матеріалів для відображення деталей стилю рококо. Обґрунтовано актуальність та естетичні переваги застосування стилю епохи Просвітництва в сучасному інтер'єрі.

Ключові слова: стиль рококо, інтер'єр, елементи декору, орнамент, асиметрія.

Батьківщиною стилю рококо (від франц. *rocaille* – мушля), що з'явився на початку XVIII ст., стала Франція. Таку назву він отримав за манірність, легкість, декоративність, химерність і фантастичність орнаментальних мотивів, вигадливість форм. Існує думка, що рококо – це остання стадія бароко, однак у напрямках існує стилістична різниця, яка говорить про те, що це два абсолютно різні стилі. Хоча в обох стилях присутній пишний декор, у них є глибокі відмінності. Стиль бароко динамічний, контрастний і напружений, орнаментика рококо – навпаки, легковажна, розслаблена, примхлива і граціозна. У стилі бароко присутне відчуття театральності, що навіває передчуття розгортання помпезних вистав. Вистава рококо камерна, більш інтимна, з комічним і еротичним змістом. Легкість, витонченість і примхливість форм швидко витіснили з фаворитів манірно-парадний бароко і за два десятки років повністю завоювали всю Європу.

Палацова розкіш, елегантність, вишуканість і пишність у сукупності з раціоналізмом знаходять своїх поціновувачів у наші часи. Численні архітектори, натхненні красою будівель епохи Просвітництва, створюють свої проекти на основі стилю рококо. Інтер'єр замського будинку або просторої квартири також можна оформити таким чином. Достатньо лише знати основні риси цього стилю.

Всі попередні стилі спочатку з'являлися переважно в архітектурі, тільки після цього вони знаходили своє поширення в оздобленні інтер'єру, меблів, в одязі, живописі, скульптурі, а також декоративно-ужитковому мистецтві. На відміну від них, стиль рококо не виявився помітним чином в архітектурному екстер'єрі, проте він відразу виник як камерний інтимний стиль в аристократичних палацових інтер'єрах будуарів і вітальнь (рис. 1).